

Näringsutskottets betänkande**1982/83:52****om anslag på tilläggsbudget III inom industridepartementets område
(prop. 1982/83:125 delvis)****Ärendet**

Proposition 1982/83:125 med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 behandlas i detta betänkande såvitt gäller bilaga 9 (industridepartementet).

Vidare behandlas tre motioner som har väckts med anledning av propositionen och en motion från allmänna motionstiden. Motionerna gäller anslag till kommittéer, överförande av vissa fastigheter till Sveriges Geologiska AB, statens vattenfallsverks förvärv av aktier i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB, naturgasledningar och stirlingmotorprojektet.

Upplysningar om Sydgasprojektet har inför utskottet lämnats av dels statssekreterare Ulf Dahlsten, industridepartementet, dels ordföranden i styrelsen för Swedegas AB direktör Lars Hjorth.

FJORTONDE HUVUDTITELN**A. Industridepartementet m. m.**

1. **Kommittéer m. m.** Regeringen har i proposition 1982/83:125 bilaga 9 under punkt 1 (s. 22 f.) föreslagit riksdagen att till Kommittéer m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 8 200 000 kr.

I motion 1982/83:2334 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) hemställs, såvitt här är i fråga, (1) att riksdagen avslår regeringens förslag under denna punkt.

Propositionen

Den föreslagna medelsanvisningen motiveras bl. a. med att kostnaderna för ett antal kommittéer inte kunde förutses när anslaget beräknades under hösten 1981.

Motionen

Motionärerna säger att regeringen i annat sammanhang än detta har "gett uttryck för den vällovliga ambitionen att minska utredningsverksamheten". Den redovisning som nu ges i propositionen kännetecknas inte av en sådan strävan, menar de. De är inte beredda att acceptera en anslagsuppräknig av den storleksordning som anges i propositionen. Vidare anför att det redovisade beslutsunderlaget är bristfälligt. Regeringen anmodas återkomma till riksdagen med ett nytt förslag efter att ha prövat möjligheterna att åstadkomma besparingar på anslaget.

Utskottet

För innevarande budgetår har anvisats ett reservationsanslag av 18,8 milj. kr. för det nu aktuella ändamålet. Av anslaget finns för återstoden av budgetåret ett belopp av 1,6 milj. kr. disponibelt. I propositionen anför att detta belopp inte räcker för att täcka utgifter för utredningsverksamheten under resten av budgetåret. Detta beror bl. a. på att kostnaderna för ett antal kommittéer inte kunde förutses vid anslagsberäkningen hösten 1981. Vidare betalas från detta anslag olika undersökningar som föranleds av utvecklingen inom vissa branscher. Betydande utgifter för framtagande av underlag för proposition 1982/83:147 om varvsindustrin bestrids också från anslaget.

I motion 1982/83:2334 (m) begärs att riksdagen skall avslå regeringens förslag under denna punkt. Motionärerna betecknar beslutsunderlaget som bristfälligt. Det bör, anför de, ankomma på regeringen att på nytt pröva möjligheterna till besparingar på detta anslag och återkomma till riksdagen i annat sammanhang.

Vid sin behandling av ärendet har utskottet tagit del av ytterligare underlag från regeringskansliet.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag och tillstyrker detta. Det kan påpekas att ifrågavarande medel delvis används för att tillgodose önskemål av riksdagen. Motionen avstyrks sålunda i här aktuell del. Utskottet utgår från att regeringen är återhållsam när det gäller verksamhet som skall finansieras från kommittéanslaget och utnyttjar de besparingsmöjligheter som kan finnas.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 1 och med avslag på motion 1982/83:2334 yrkande 1 till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 8 200 000 kr.

2. **Extra utgifter.** Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1982/83:125 bilaga 9 under punkt 2 (s. 23) framlagda förslag och hemställer
att riksdagen till *Extra utgifter* på tilläggsbudget III för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 250 000 kr.

D. Mineralförsörjning m. m.

3. **Sveriges geologiska undersökning: Täckning av underskott.** Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1982/83:125 bilaga 9 under punkt 3 (s. 23 f.) framlagda förslag och hemställer
att riksdagen till *Sveriges geologiska undersökning: Täckning av underskott* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisar ett anslag av 12 490 000 kr.

4. **Aktieägartillskott till Sveriges Geologiska AB.** Regeringen har i proposition 1982/83:125 bilaga 9 under punkt 4 (s. 24) föreslagit riksdagen att som aktieägartillskott överföra fastigheter från byggnadsstyrelsen till Sveriges [G]eologiska AB i enlighet med vad föredragande statsrådet – industriminister Thage G. Peterson – har förordat.

I motion 1982/83:2334 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) hemställs, såvitt här är i fråga, (2) att riksdagen avslår regeringens förslag under denna punkt.

Propositionen

Sveriges Geologiska AB (SGAB) bildades i samband med omorganiseringen på mineralverksområdet den 1 juli 1982. Bolaget disponerar lokaler i Malå tillhörande byggnadsstyrelsen. Inför nästa budgetår har byggnadsstyrelsen aviserat en kraftig höjning av lokalhyran i anslutning till att byggnaderna färdigställs. Mot bakgrund av att bolaget inom ramen för sin verksamhet inte har möjlighet att bära de kraftigt ökade lokalkostnader som föranleds av hyreshöjningen föreslår regeringen att de nämnda fastigheterna skall föras över i SGAB:s ägo utan vederlag. Härigenom får överlåtelsen formen av ett aktieägartillskott. Överlåtelsen bör enligt propositionen betraktas som ett led i uppbyggnaden av SGAB.

Motionen

I motionen anförs att Sveriges Geologiska AB bildades bl. a. för att ge verksamhet som bedrevs vid Sveriges geologiska undersökning (SGU) affärsmässiga betingelser. De lösningar av bolagets hyresproblem som diskuteras av regeringen saknar varje anknytning till affärsmässigt beteende, säger motionärerna. För att de problem som har uppkommit skall lösas på ett

rimligt sätt måste, menar de, bolaget antingen söka andra lokaler eller utveckla verksamheten så att det kan betala lokalhyran inom ramen för sina inkomster. Den överföring av fastigheter som regeringen föreslår skulle enligt motionärerna innebära ett stöd till SGAB som inte förutsattes då riksdagen beslöt om bolagets bildande.

Utskottet

En ny mineralpolitisk verksorganisation har i allt väsentligt kunnat träda i funktion den 1 juli 1982 i enlighet med beslut av riksdagen våren 1981 (prop. 1980/81:130, NU 1980/81:43 och 67, rskr 1980/81:349). Uppdragsverksamheten inom Sveriges geologiska undersökning (SGU) har överförts till bolagsform. Bolaget benämns Sveriges Geologiska AB (SGAB).

Byggnadsstyrelsen har under åren 1979–1982 för SGU projekterat och byggt lokaler i Malå för kontor, verkstäder, laboratorier och borrhärnarkiv. I samband med omorganisation på mineralverksområdet överfördes personal, uppdrag och inventarier från SGU till SGAB. Byggnadsstyrelsen har för budgetåret 1982/83 aviserat en höjning av lokalhyran från 500 000 kr. till 4 628 000 kr. De nya lokalerna beräknas bli färdigställda under detta år. Enligt SGAB kan verksamheten i Malå inte bära en sådan höjning av hyreskostnaderna.

Det framgår av propositionen att anläggningarna i Malå enligt byggnadsstyrelsens bedömning f. n. saknar alternativ användning och även framdeles bör nyttjas för nuvarande ändamål. Någon nämnvärd reduktion av lokalhyran sägs inte vara möjlig att medge från verkets sida. Om lokalkostnaderna skall sänkas till den nivå där de enligt bolaget måste ligga ifall det skall vara möjligt för verksamheten att bära dem kan, enligt byggnadsstyrelsen, detta göras antingen genom att anläggningarna överförs till SGAB på villkor som befriar bolaget från kapitalkostnader eller genom att anläggningarna av byggnadsstyrelsen upplåts till bolaget på motsvarande villkor. En sådan upplåtelse förutsätter att regeringen medger att fastighetskapitalet skrivs ned i sin helhet. Fastigheternas bokförda värde beräknas, efter byggprojektens slutförande, till 29 milj. kr.

Regeringen föreslår att de nämnda fastigheterna skall föras över i bolagets ägo utan vederlag. Härigenom får överlåtelsen formen av ett aktieägartillskott.

Förslaget kritiserar i motion 1982/83:2334 (m). Motionärerna anför att den föreslagna överlåtelsen saknar varje anknytning till ett sådant affärsmässigt beteende som förutsattes för SGAB:s verksamhet när bolaget bildades. De påyrkar att riksdagen skall avslå regeringens förslag.

Utskottet delar regeringens uppfattning att den föreslagna överlåtelsen bör genomföras som ett led i uppbyggnaden av SGAB. Det framgår av propositionen att bolaget inte kan bära den höjda lokalhyra som har aviserats. Därtill kommer att det f. n. inte finns alternativ användning för

lokalerna. Sålunda tillstyrker utskottet regeringens förslag att ifrågavarande fastigheter skall överföras från byggnadsstyrelsen till SGAB. Detta innebär att utskottet avstyrker ifrågavarande del av motion 1982/83:2334 (m).

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 4 och med avslag på motion 1982/83:2334 yrkande 2 som aktieägartillskott överför fastigheter från byggnadsstyrelsen till Sveriges geologiska AB i enlighet med vad som anges i propositionen.

E. Energi

5. **Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m. m.** Regeringen har i proposition 1982/83:125 bilaga 9 under punkt 5 (s. 25–27) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att medge försäljning av 4 % av aktierna i Swedish Power Service AB till OKG AB för 90 000 kr.,

2. bemyndiga regeringen att medge statens vattenfallsverk att förvärva 23,4 % av aktierna i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB [och] till Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 337 400 000 kr.

Regeringens förslag under denna punkt har föranlett yrkanden i tre motioner, nämligen

1982/83:2334 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m), vari, såvitt här i fråga, hemställs (3) att riksdagen avslår regeringens förslag att till Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 337 400 000 kr.,

1982/83:2336 av Kerstin Ekman (fp), vari hemställs att riksdagen bemyndigar regeringen att medge statens vattenfallsverk att förvärva 23,4 % av aktierna i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB med finansiering genom en utökning av ramen för rörliga krediter med 200 milj. kr. till 550 milj. kr.,

1982/83:2337 av Ivar Franzén m. fl. (c), vari hemställs att riksdagen godkänner statens vattenfallsverks förvärv av 84 083 BGK-aktier endast under förutsättning att det helt finansieras med rörelsemedel och avslår propositionens förslag om att anvisa 337,4 milj. kr. för att täcka kostnaderna för förvärvet.

Propositionen

Swedish Power Service AB (SwedPower), som bildades efter godkännande av riksdagen år 1977 (prop. 1976/77:125 s. 57, NU 1976/77:40, rskr 1976/77:345), tillhandahåller tjänster åt utländska kraftföretag. Statens vattenfallsverk, som äger 55 % av bolagets aktier, har föreslagit regeringen att 4 % av aktierna skall överlåtas till OKG AB (Oskarshamnsvetskets Kraftgrupp). Därmed kommer samtliga företag som driver kärnkraftverk i landet att vara delägare i bolaget. Staten genom vattenfallsverket kommer även efter den i propositionen föreslagna aktieöverlåtelsen att ha aktiemajoritet i bolaget.

Regeringen föreslås vidare få bemyndigande av riksdagen att medge vattenfallsverket att förvärva 23,4 % av aktierna i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB (BGK). För detta ändamål beräknas ett anslag av 337,4 milj. kr.

Motionerna

”Den svenska linjen” med det statliga vattenfallsverket och enskilda och kommunala kraftproducenter i samverkan och konkurrens har, sägs det i motion 1982/83:2334 (m), inneburit betydande fördelar. Elektricitet har i systemet som helhet kunnat produceras på ett effektivt och konkurrensmässigt fördelaktigt sätt. En utveckling där vattenfallsverket får en gradvis alltmer dominerande ställning riskerar att förändra kraftsystemet på ett sätt som inte gynnar effektiviteten, heter det vidare.

Det föreslagna förvärvet av BGK-aktier utgör en rationalisering som det från effektivitetssynpunkt inte finns anledning att motsätta sig, säger motionärerna. De anser emellertid att förvärvet inte skall finansieras på det sätt som regeringen har föreslagit. Finansieringen kan ske exempelvis genom att vattenfallsverket avyttrar andra tillgångar, säger motionärerna.

Också i motion 1982/83:2336 (fp) riktas invändningar mot den föreslagna finansieringen av förvärvet. Motionären anser att denna skall ske genom utnyttjande av verkets rörelsemedel såsom vattenfallsverket har föreslagit.

I motion 1982/83:2337 (c) sägs att propositionens uppgifter om förvärvet är mycket knapphändiga. Den direkta avkastningen på de medel som vattenfallsverket vill investera i det aktuella aktieförvärvet torde dock under lång tid bli mycket liten, anför motionärerna. De säger sig inte ha möjlighet att bedöma värdet av de samordningsvinster som antyds i propositionen. Att statens budget belastas med denna typ av utgifter i nuvarande mycket ansträngda statsfinansiella läge anser motionärerna inte vara försvarligt. Vattenfallsverkets förslag att förvärvet skall finansieras med rörelsemedel kan motiveras med att förvärvet inte kommer att ge någon direktavkastning av betydelse under åtskilliga år. Möjligheter att belasta förvärvet med normala räntekrav föreligger enligt motionärerna sannolikt inte.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om försäljning av 4 % av aktierna i Swedish Power Service AB till OKG AB (Oskarshamnsvverkets Kraftgrupp).

Beträffande statens vattenfallsverks förvärv av aktier i AB Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB (BGK) vill utskottet anföra följande.

BGK äger aktier och andelar i ett stort antal kraftföretag. Företagets eldistribution gränsar till vattenfallsverkets distribution. I propositionen anförs att det både på produktions- och distributionssidan kan uppnås strukturfördelar genom en uppdelning av BGK:s krafttillgångar. Detta möjliggörs genom vattenfallsverkets förvärv av 23,4 % av aktierna i bolaget.

Vattenfallsverket har föreslagit regeringen att finansiering av köpeskillingen, 337,4 milj. kr., skall ske genom utnyttjande av verkets rörelsemedel. För att perioder då kravet på rörelsemedel är särskilt stort skall kunna överbryggas föreslår verket att dess ram för rörlig kredit utökas med 200 milj. kr. till 550 milj. kr.

Regeringen har mot bakgrund av de strukturfördelar som kan uppnås och den prisnivå vid vilken förvärvet äger rum inget att erinra mot detta men föreslår att förvärvet skall anslagsfinansieras.

I samtliga tre motioner som behandlas här, motionerna 1982/83:2334 (m), 1982/83:2336 (fp) och 1982/83:2337 (c), riktas invändningar mot regeringens förslag. Motionärerna accepterar att förvärvet äger rum men föreslår andra sätt att finansiera köpet.

Med hänsyn till de strukturfördelar som kan uppnås genom det nu aktuella förvärvet och till den överenskomna prisnivån för detta tillstyrker utskottet förslaget om att regeringen av riksdagen skall bemyndigas att medge vattenfallsverket att genomföra ifrågavarande förvärv. Utskottet delar regeringens uppfattning att förvärvet skall anslagsfinansieras. Sålunda avstyrker utskottet de nu aktuella motionsyrkandena.

Utskottet hemställer

1. beträffande *försäljning av aktier i Swedish Power Service AB* att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 5 moment 1 bemyndigar regeringen att medge försäljning av 4 % av aktierna i Swedish Power Service AB till OKG AB för 90 000 kr.,
2. beträffande *förvärv av aktier i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB* att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 5 moment 2 och med avslag på motion 1982/83:2334 yrkande 3 samt motionerna 1982/83:2336 och 1982/83:2337 *dels* bemyndigar regeringen att medge statens vattenfallsverk att förvärva 23,4 % av aktierna i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB,

dels till Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 337 400 000 kr.

6. Lån till förprojektering av naturgasledningar m. m. Regeringen har i proposition 1982/83:125 bilaga 9 under punkt 6 (s. 27–29) föreslagit riksdagen att till *Lån till förprojektering av naturgasledningar m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 74 000 000 kr.

I motion 1982/83:2334 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) hemställs (4) att riksdagen avslår regeringens förslag under denna punkt.

I detta sammanhang behandlar utskottet också en motion från allmänna motionstiden, nämligen

1982/83:652 av Oswald Söderqvist (vpk) och Bertil Måbrink (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder för att snarast projektera och bygga en ledning för naturgas från Finland till den svenska östkusten.

Propositionen

Den medelsanvisning som regeringen föreslår under denna punkt gäller till övervägande del kostnader i samband med Sydgasprojektet, som innebär introduktion av naturgas från Danmark till sydvästra Skåne från hösten 1985.

Motionerna

Det är enligt motion 1982/83:2334 (m) anmärkningsvärt att regeringen, samtidigt som fundamental osäkerhet om hela Sydgasprojektets framtid redovisas, begär att fortsatta lån skall beviljas. En sådan begäran borde enligt motionärerna ha åtföljts av en redovisning av hela Sydgasprojektets framtid i ljuset av de uppgifter som har framkommit de senaste månaderna. Sydgasprojektet måste för att kunna motiveras vara konkurrenskraftigt utan vare sig kommunala eller statliga subventioner, heter det vidare. Att flytta förluster mellan olika parter är under alla omständigheter en otillfredsställande lösning. Vid rådande förhållanden måste det enligt motionärerna ankomma på utskottet att föranstalta om en analys av Sydgasprojektets framtid. Härvid bör resultatet av regeringens överläggningar med Sydgasintressenterna klarläggas.

Naturgas har blivit en viktig del i många länders energiförsörjning. framhålls det i motion 1982/83:652 (vpk). Det är märkligt, säger motionärerna, att i den svenska energipolitiken har visats så litet intresse för leveranser från Sovjetunionens stora gasfyndigheter. Västeuropa i övrigt.

inte minst Västtyskland, har satsat stort på leveranser därifrån. Västtyskland och andra västeuropeiska stater kommer inom några år att vara garanterade stora leveranser av sovjetisk naturgas.

Sverige borde, fortsätter motionärerna, på ett mycket mera aktivt sätt arbeta för en koppling till det sovjetiska gasnätet. Förutsättningarna sägs vara gynnsamma. En ledning över Ålands hav är ett projekt som snabbt kan bli verklighet om det finns en verklig vilja från svensk sida. Ledningsnätet kan sedan byggas ut till östra Svealands stora befolkningsområden Gävle, Uppsala och Stockholm samt vidare till basindustrier i Sandviken, Hofors, Borlänge och norrut.

Tidigare riksdagsbehandling, m. m.

Riksdagen tog våren 1980 ställning för en naturgasintroduktion i Sverige (prop. 1979/80:170, NU 1979/80:70, rskr 1979/80:410). Beslutet avsåg en utbyggnad av det s. k. Sydgasprojektet med naturgasdistribution i västra Skåne fr. o. m. år 1985. Det innebar också godkännande av avtal som hade slutits mellan Sveriges och Danmarks regeringar om naturgassamarbete och av vissa riktlinjer för projektet.

Det numera helstatliga företaget Swedegas AB har fått ansvaret för naturgastillförseln och skall äga huvudledningarna inom landet. Bolaget sluter de avtal som krävs samt svarar för erforderliga marknadsundersökningar och tekniskt utvecklingsarbete.

Den hittills beslutade omfattningen av Sydgasprojektet innebar en årlig leverans av 440 miljoner kubikmeter naturgas under 20 år. Avsättningen beräknades ske inom 14 kommuner i västra Skåne. Oljeförbrukningen i området beräknades kunna minskas med 25 % genom naturgasintroduktionen. Merparten av gasen – ca 70 % – beräknades ersätta tjock eldningsolja inom industrin och trädgårdsnäringen. Återstoden väntades åtgå i stället för lätt eldningsolja för uppvärmning, främst i småhus.

Ett villkor för naturgasintroduktionen i Sverige har varit att den skall bli kommersiellt konkurrenskraftig. De kalkyler som hade gjorts för Sydgasprojektet pekade också enligt proposition 1979/80:170 på att projektet skulle ge ett ekonomiskt överskott, sett över en tjuugoårsperiod. Med hänsyn till att det var fråga om en av försörjningsskäl motiverad introduktion av naturgas hade dock staten ställt vissa ekonomiska garantier för Sydgasprojektet. Dessa innebar en begränsning av de ekonomiska riskerna, så att projektet totalt sett, dvs. vid den tjuugoåriga avtalsperiodens slut, inte skulle leda till förlust för intressenterna.

Förutom om projekt rörande naturgasleveranser från Norge har diskussioner också förts om leveranser av naturgas från Sovjetunionen över Finland. I slutet av år 1980 kom de svenska, finska och sovjetiska intressenterna överens om att de skulle utreda marknadsförutsättningar och tekniska möjligheter för ett sådant projekt. Swedegas har genomfört ett

utredningsarbete, och f. n. pågår vissa marknadsstudier.

1981 års energikommitté skall enligt sina direktiv studera möjligheterna att öka användningen av naturgas i det svenska energisystemet. Detta gäller naturgas såväl från Nordnorge som från andra naturgasområden. Kommittén skall också belysa de ekonomiska konsekvenserna för samhällsekonomin i stort av de åtgärder som föreslås.

Utskottet behandlade förra året ett antal motioner om naturgas (NU 1981/82:30 s. 47). Av dessa gällde en motion bl. a. Sydgasprojektet och en annan köp av naturgas från Sovjetunionen.

I en motion från moderata samlingspartiet krävdes bl. a. en allsidig utvärdering av Sydgasprojektet. Näringsutskottet anförde:

Vid behandlingen av 1981 års energipolitiska proposition erinrade näringsutskottet (NU 1980/81:60 s. 50) om de höga kostnader som är förknippade med introduktion av naturgas i stor skala. Utskottet hade dock inga invändningar mot det mål för naturgasanvändning som föreslogs, speciellt som föredragande statsrådet i propositionen betonade vikten av att marknadsfrågorna bearbetades effektivt. Det finns också skäl att erinra om att distribution av naturgas, enligt riktlinjerna för Sydgasprojektet, i princip skall ske på kommersiella grunder (prop. 1979/80:170 s. 58).

Utskottet erinrade också om att det ingick i uppdraget för 1981 års energikommitté (I 1981:08) att studera förutsättningarna, bl. a. i ekonomiskt hänseende, för ökad naturgasanvändning i Sverige. Utskottet avstyrkte motionen. Moderata samlingspartiets företrädare reserverade sig till förmån för motionsyrkandet. Riksdagen följde utskottet.

Den andra nämnda motionen, från vänsterpartiet kommunisterna, innehöll ett yrkande om åtgärder av regeringen för att förhandlingar snarast skulle upptas med Sovjetunionen om köp av naturgas och att prospektering av en ledning över Ålands hav skulle påbörjas. Utskottet avstyrkte motionen med hänvisning till de pågående förhandlingsförberedelserna på området.

Utskottet

I propositionen sägs att beräkningar inom Sydgas AB tyder på att det ekonomiska resultatet av Sydgasprojektet kan komma att bli väsentligt sämre än vad som antogs år 1980 då riksdagen godkände riktlinjer för genomförande av projektet. Mot den angivna bakgrunden har överläggningar tagits upp mellan företrädare för staten och Sydgasintressenterna. Det kan enligt propositionen inte uteslutas att överläggningarna leder till en ändring av gällande riktlinjer för projektet eller till bedömningen att projektet helt eller delvis bör avbrytas. I sådant fall återkommer regeringen till frågan.

Medan ett resultat av överläggningarna avvaktas bör enligt föredraganden Swedegas AB:s arbete med Sydgasprojektet, inkl. ett planerat underjordiskt lager, fortsätta i huvudsak enligt gällande tidsplan. Den medelsanvisning som föreslås är dock begränsad till att gälla till utgången av innevarande kalenderår.

Det totala medelsbehovet för Swedegas verksamhet för år 1983 beräknas till 138 milj. kr. Av detta belopp bedöms 64 milj. kr. kunna finansieras genom lån på kapitalmarknaden för investeringar i kommersiella projekt. För återstående verksamhet föreslås riksdagen anvisa ett anslag om 74 milj. kr. Härav avser 15 milj. kr. viss utredningsverksamhet m. m. Liksom tidigare skall medlen ställas till Swedegas förfogande i form av lån med villkorlig återbetalningsskyldighet. Om ändrade förutsättningar för Sydgasprojektet skulle leda till att medelsbehovet minskar redan under innevarande år räknar regeringen med motsvarande minskning av lånebeloppet.

I motion 1982/83:2334 (m) begärs att riksdagen skall avslå regeringens förslag. Motionärerna anför att de i avvaktan på en analys av Sydgasprojektets framtidsmöjligheter och ett klarläggande beträffande regeringens överläggningar med Sydgasintressenterna inte är beredda att tillstyrka propositionen i denna del.

Statssekreteraren för energifrågor i industridepartementet Ulf Dahlsten har under ärendets beredning inför utskottet lämnat upplysningar om Sydgasprojektet. Av den redogörelse som utskottet sålunda har fått framgår att regeringen har för avsikt att under hösten 1983 förelägga riksdagen en proposition om Sydgasprojektet.

Utskottet vill först erinra om att ett villkor för naturgasintroduktionen i Sverige, enligt riktlinjerna för Sydgasprojektet, är att denna skall ske på kommersiella grunder. De ekonomiska garantier som staten ställt för projektet har tillkommit av försörjningspolitiska skäl. Förändrade förutsättningar för Sydgasprojektet har som nämnts föranlett regeringen att ta upp överläggningar med intressenterna i projektet. Utskottet räknar med att det inom kort kommer att kunna bringas klarhet i vilka möjligheter som finns att åstadkomma reviderade avtal till rimliga kostnader för staten.

Vid ett ställningstagande till frågan om Sydgasprojektet skall genomföras eller inte måste det enligt utskottets uppfattning vara en viktig utgångspunkt att de totala kostnaderna för staten skall begränsas så mycket som möjligt. Vid en beräkning av dessa kostnader bör även beaktas samtliga de kostnader som kan härledas till projektet i form av eventuella statliga incitament till en gasintroduktion, såsom subventioner till investeringar eller skattemässiga fördelar för gas. Givetvis skall också eventuella kostnader för nedläggning av projektet ingå i den analys som måste göras vid ett ställningstagande i frågan.

Utskottet konstaterar i sammanhanget också att ifrågavarande projekt inte har en så väsentlig betydelse för flexibiliteten i det svenska energisystemet att några betydande extrakostnader för staten av detta skäl är motiverade.

I avvaktan på ett resultat av de pågående överläggningarna bör Swedegas arbete med Sydgasprojektet fortsätta i huvudsak enligt gällande tidsplan. Med vad utskottet här har anfört tillstyrker utskottet regeringens förslag om medelstilldelning till Sydgasprojektet m. m. Utskottet utgår ifrån att

regeringen disponerar ifrågavarande anslag på ett sådant sätt att handlingsfriheten i största möjliga utsträckning kan bibehållas. Om ändrade förutsättningar för Sydgasprojektet skulle leda till att medelsbehovet minskar under innevarande år bör, såsom sägs i propositionen, motsvarande minskning ske av lånebeloppet till Swedegas. Av vad utskottet här har anfört framgår att utskottet avstyrker motion 1982/83:2334 (m) i ifrågavarande del.

Utskottet tar i detta sammanhang också upp motion 1982/83:652 (vpk), vari begärs snara åtgärder för projektering och byggande av en ledning för naturgas från Finland till den svenska östkusten.

Som framgår av den tidigare redogörelsen avslog riksdagen, på förslag av näringsutskottet, ett liknande yrkande förra året (NU 1981/82:30 s. 48). Härvid hänvisade utskottet till de då pågående förhandlingsförberedelserna på området. Enligt vad utskottet inhämtat har Swedegas AB fått i uppdrag av regeringen att före 1983 års slut redovisa förutsättningarna för detta naturgasprojekt. F. n. pågår marknadsstudier inom bl. a. regionerna omkring Mälaren och Hjälmaren. Det bör ankomma på regeringen att på grundval av det underlag som nu arbetas fram göra en bedömning av detta projekts möjligheter. Utskottet anser mot denna bakgrund att riksdagen inte nu har anledning att göra någon sådan framställning till regeringen som motionärerna föreslår.

Utskottet hemställer

1. beträffande *lån till Sydgasprojektet m. m.*
att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 6 och med avslag på motion 1982/83:2334 yrkande 4 till *Lån till förprojektering av naturgasledningar m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 74 000 000 kr.,
2. beträffande *naturgasimport från Sovjetunionen*
att riksdagen avslår motion 1982/83:652.

F. Teknisk utveckling m. m.

7. Nedsättning av statskapitalet med anledning av överlåtelse av vissa aktier.
Regeringen har i proposition 1982/83:125 bilaga 9 under punkt 7 (s. 29) föreslagit riksdagen att medge att statskapitalet sätts ned i enlighet med vad föredragande statsrådet har förordat.

Propositionen

I propositionen erinras om att riksdagen hösten 1982 godkände ett avtal mellan staten och ASEA AB i vad det innefattade överlåtelse av statens aktier i AB Asea-Atom (prop. 1982/83:17, NU 1982/83:3, rskr 1982/83:27).

I proposition 1982/83:17 angavs att det bokförda värdet av statens aktier i

AB Asea-Atom var 50 milj. kr. och att köpeskillingen för aktierna var densamma. Det har senare framkommit att det bokförda värdet av aktierna rätteligen har varit 68 milj. kr. Statskapitalet föreslås därför nu sättas ned med skillnaden mellan det bokförda värdet och köpeskillingen för aktierna, dvs. med 18 milj. kr.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och hemställer
att riksdagen medger att statskapitalet sätts ned i enlighet med vad
som anges i proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 7 (s. 29).

G. Statsägda företag

8. Finansiering av stirlingmotorutveckling. Regeringen har i proposition 1982/83:125 bilaga 9 under punkt 8 (s. 29–33) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att medge förenade fabriksverken att lämna ägartillskott till United Stirling AB med 4 000 000 kr. per år under åren 1983–1985,

2. till Finansiering av stirlingmotorutveckling på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 68 000 000 kr.

I motion 1982/83:2334 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga, (5) att riksdagen avslår regeringens förslag att till Finansiering av stirlingmotorutveckling på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 68 000 000 kr.

Propositionen

I propositionen lämnas uppgifter om verksamheten med stirlingmotorprojektet sedan våren 1982, då riksdagen senast beslutade om finansiering av projektet. Bl. a. har United Stirling AB träffat preliminära överenskommelser med andra företag att de skall gå in som partner i den fortsatta verksamheten.

Motionen

I motion 1982/83:2334 (m) sägs att de samverkansavtal som United Stirling AB har ingått måste vila på förutsättningen att projektet kan genomföras som ett lönsamt, livskraftigt industriprojekt. Med hänsyn härtill bör icke stirlingmotorprojektet ges ytterligare stöd från statsbudgeten, anför motionärerna. Företagsledningen måste kunna finansiera projektet genom gängse affärsmässiga metoder eller genom tillskott av aktieägarna i United Stirling AB.

Utskottet

Genom de beslut riksdagen har fattat om finansiering av stirlingmotorprojektet våren 1981 (prop. 1980/81:161, NU 1980/81:59, rskr 1980/81:369 och våren 1982 (prop. 1981/82:125 bil. 9, NU 1981/82:53, rskr 1981/82:405) har förutsättningar skapats att finna samarbetspartner till United Stirling för kommersiell exploatering av den inom bolaget bedrivna stirlingmotorutvecklingen.

Det framgår av propositionen att United Stirling nu har träffat preliminära överenskommelser med utomstående partner i Förenta staterna om samarbete i de delprojekt som företaget driver. Föredragande statsrådet betonar nödvändigheten av att United Stirlings möjligheter att medverka i detta utvecklingsarbete ytterligare förbättras. Det är också nödvändigt att det nu inledda samarbetet med svensk industri beträffande produktion av motordetaljer drivs vidare, anför föredraganden. Av propositionen framgår ytterligare att United Stirlings partner har krävt garantier för att United Stirling skall ha ekonomiska resurser att fullfölja sin del av det gemensamma projektet. Det betecknas i propositionen som naturligt att sådana krav ställs med hänsyn till att företaget satsar betydande summor på utveckling av systemet. Finansieringen av utvecklingsarbetet föreslås därför få en långsiktig lösning för tiden t. o. m. år 1985 under förutsättning att det påbörjade samarbetet leder till bindande samarbetsavtal. Enligt föredraganden bör projektet senast från denna tidpunkt finansieras på kommersiella villkor, bl. a. via nya delägare i projektet. Staten föreslås svara för högst 68 milj. kr. av United Stirlings nettokostnader. Medlen kommer att utbetalas i rater alltefter projektets fortskridande. Förenade fabriksverken (FFV), som äger 50 % i projektet, föreslås svara för ett kapitaltillskott av sammanlagt 12 milj. kr. fördelat på tre år. Detta skall tillföras bolaget innan annat statligt medelstillskott kommer i fråga. Mot denna bakgrund föreslås regeringen få bemyndigande att medge FFV att till United Stirling under åren 1983–1985 utbetala ägartillskott på 4 milj. kr. per år. Föredraganden förutsätter att ytterligare tillskott till United Stirling inte aktualiseras.

I motion 1982/83:2334 (m) avstyrks förslaget om statligt stöd till projektet med hänvisning till att detta borde kunna finansieras genom gängse affärsmässiga metoder.

Utskottet tillstyrker förslaget om att regeringen skall bemyndigas att medge FFV att lämna ägartillskott till United Stirling AB med 4 milj. kr. per år under åren 1983–1985.

I fråga om regeringens förslag till medelsanvisning för stirlingmotorprojektet vill utskottet anföra följande.

Utskottet konstaterar att United Stirling har uppfyllt de krav som ställts på företaget genom att preliminära överenskommelser träffats med andra företag att de skall gå in som partner i den fortsatta satsningen på olika system baserade på stirlingtekniken. Liksom regeringen anser utskottet att finansieringen av utvecklingsarbetet bör ges en långsiktig lösning för tiden t. o. m.

år 1985. En förutsättning är att det påbörjade samarbetet leder till bindande samarbetsavtal. Efter år 1985 bör projektet finansieras på kommersiella villkor. Utskottet tillstyrker alltså förslaget att till det angivna ändamålet på tilläggsbudget III skall anvisas 68 milj. kr. Sålunda avstyrks motion 1982/83:2334 (m) i ifrågavarande del.

Utskottet hemställer

1. beträffande *ägartillskott till United Stirling AB*
att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 8 moment 1 bemyndigar regeringen att medge förenade fabriksverken att lämna ägartillskott till United Stirling AB med 4 000 000 kr. per år under åren 1983–1985,
2. beträffande *finansiering av stirlingmotorutveckling*
att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 8 moment 2 och med avslag på motion 1982/83:2334 moment 5 till *Finansiering av stirlingmotorutveckling* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 68 000 000 kr.

Stockholm den 17 maj 1983

På näringsutskottets vägnar
NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Erik Hovhammar (m), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Sten Svensson (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Karl-Erik Häll (s), Christer Eirefelt (fp), Jörn Svensson (vpk), Birgitta Johansson (s), Per-Richard Molén (m), Ivar Franzén (c), Nic Grönvall (m), Per-Ola Eriksson (c) och Sylvia Pettersson (s).

Reservationer

1. Kommittéer m. m. (punkt 1)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per-Richard Molén och Nic Grönvall (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "kan finnas" bort ha följande lydelse:

Av de uppgifter som utskottet sålunda har fått tillgång till framgår att det aktuella tilläggsanslaget är avsett att täcka kostnader som i allt väsentligt redan har uppkommit till följd av den utredningsverksamhet etc. som f. n. bedrivs i industridepartementets regi. Då utskottet finner att riksdagen i detta läge inte kan undandra sig att anvisa det begärda beloppet är utskottet förhindrat att biträda motionsyrkandet. Riksdagen bör emellertid i detta

sammanhang slå fast att en sådan expansion av kommittékostnaderna som har ägt rum måste betraktas som oacceptabel. Det måste vara regeringens strävan att framdeles genom sträng hushållning söka dels kompensera budgetöverskridandet, dels varaktigt bringa ned kostnaderna för sådana extraordinära insatser som kommittéväsendet representerar.

dels att utskottet under punkt 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 1 och med avslag på motion 1982/83:2334 yrkande 1 till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 8 200 000 kr. och därvid som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Aktieägartillskott till Sveriges Geologiska AB (punkt 4)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per-Richard Molén och Nic Grönvall (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 4 med "Utskottet delar" och slutar på s. 5 med "motion 1982/83:2334 (m)" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i likhet med motionärerna betona att regeringens förslag saknar varje anknytning till ett affärsmässigt beteende. Det stöd till bolaget som det här är fråga om kan inte vara förenligt med vad riksdagen förutsatte när SGAB bildades för omkring ett år sedan. Bolaget bör försöka göra sådana dispositioner att den faktiska hyran kan erläggas inom ramen för bolagets inkomster. Utskottet avstyrker alltså regeringens förslag och tillstyrker motion 1982/83:2334 (m) i här aktuell del.

dels att utskottet under punkt 4 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2334 yrkande 2 avslår proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 4.

3. Förvärv av aktier i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB (punkt 5 mom. 2)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per-Richard Molén och Nic Grönvall (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "aktuella motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Det föreslagna förvärvet utgör en rationalisering som utskottet inte finner anledning att erinra mot. Finansieringen bör emellertid inte ske på det sätt som regeringen föreslår. Inga resurser för ändamålet bör anvisas över

statsbudgeten. Vattenfallsverket bör av regeringen anmodas att lämna ett nytt förslag till finansiering som inte innebär någon ytterligare budgetbelastning. Exempelvis kan medel frigöras genom att andra tillgångar avyttras av verket.

Utskottet avstyrker alltså regeringens förslag rörande finansieringen av förvärvet. Likaså avstyrks motionerna 1982/83:2336 (fp) och 1982/83:2337 (c). Motion 1982/83:2334 (m) tillstyrks i ifrågavarande del. I detta sammanhang vill utskottet påpeka att en utveckling som innebär att vattenfallsverket gradvis får en alltmer dominerande ställning riskerar att förändra kraftproduktionssystemet på ett sätt som inte gynnar effektiviteten. Samtidigt är en fortgående rationalisering av strukturen på elförsörjningsområdet angelägen. Utskottet hänvisar i detta ämne till vad som anförs i motion 1982/83:2007 (m) om den lämpliga omfattningen av vattenfallsverkets verksamhet.

dels att utskottet under punkt 5 moment 2 bort hemställa

2. beträffande *förvärv av aktier i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB*

att riksdagen med anledning av proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 5 moment 2, med bifall till motion 1982/83:2334 yrkande 3 och med avslag på motionerna 1982/83:2336 och 1982/83:2337

dels bemyndigar regeringen att medge statens vattenfallsverk att förvärva 23,4 % av aktierna i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i fråga om finansiering av förvärvet.

4. Förvärv av aktier i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB (punkt 5 mom. 2)

Christer Eirefelt (fp), Ivar Franzén (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "aktuella motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det i propositionen redovisade materialet inte ger underlag för en fullständig bedömning av förvärvet. Strikt förctagekonomiskt synes affären tivelaktig. Utskottet ser heller ingen fördel i ett ökat statligt ägande. Då det dock kan finnas en del samordningsfördelar motsätter sig utskottet inte att förvärvet genomförs under förutsättning att det helt finansieras med vattenfallsverkets rörelsemedel. Att, såsom regeringen föreslår, denna typ av utgifter skulle anslagsfinansieras i det nuvarande ansträngda statsfinansiella läget finner utskottet inte försvarligt. Utskottet avstyrker alltså regeringens förslag till den del det avser finansieringen av

förvärvet. Det ställningstagande av riksdagen som utskottet rekommenderar innebär att motion 1982/83:2337 tillgodoses helt och de båda övriga motionerna delvis.

dels att utskottet under punkt 5 moment 2 bort hemställa

2. beträffande *förvärv av aktier i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB*

att riksdagen med anledning av proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 5 moment 2, med bifall till motion 1982/83:2337 och med anledning av motion 1982/83:2334 yrkande 3 och motion 1982/83:2336

dels bemyndigar regeringen att medge statens vattenfallsverk att förvärva 23,4 % av aktierna i Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning AB,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i fråga om finansiering av förvärvet.

5. Lån till Sydgasprojektet m. m. (punkt 6 mom. 1)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per-Richard Molén och Nic Grönvall (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 11 med "Utskottet vill" och slutar på s. 12 med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det anmärkningsvärt att regeringen, samtidigt som den ger uttryck åt en grundläggande osäkerhet om hela Sydgasprojektets framtid, begär att fortsatta lån skall beviljas för detta ändamål. En sådan begäran borde ha åtföljts av en redovisning av hur framtiden bedöms för projektet i dess helhet. Enligt vad utskottet har inhämtat under sin beredning av ärendet och såsom företrädare för Swedegas ägare Svenska Petroleum AB tidigare har framfört, föreligger en betydande risk för att projektet i nuvarande utformning inte kommer att bli lönsamt.

Sydgasprojektet måste enligt utskottets uppfattning för att kunna motiveras vara konkurrenskraftigt utan vare sig kommunala eller statliga subventioner. Utskottet har nu inte underlag för en bedömning av om de pågående förhandlingarna kan leda till en sådan förändring av projektet att detta villkor kan uppfyllas. I avvaktan på att ett sådant underlag presenteras för riksdagen, lämpligen i den proposition om Sydgasprojektet som enligt vad utskottet har erfarit skall föreläggas riksdagen i höst, bör starkaste möjliga återhållsamhet visas i fråga om nya utgiftsåtaganden. Utskottet har förståelse för de svårigheter medelsbrist i detta läge skulle kunna innebära för projektet. Regeringen bör för den skull bemyndigas att bevilja de i propositionen angivna lånen. Utskottet vill emellertid understryka att en noggrann och slutlig prövning av hela projektets framtid måste göras innan dessa lånemedel utbetalas. Utbetalning bör komma i fråga endast om det

därvid kan visas att de kostnader som är förenade med en avveckling av projektet överstiger kostnaderna i det fall projektet fullföljs. Riksdagen får möjlighet att definitivt fatta beslut om Sydgasprojektet i anslutning till den aviserade propositionen. Vad utskottet här har anfört bör ges regeringen till känna som riksdagens mening.

dels att utskottet under punkt 6 moment 1 bort hemställa

1. *beträffande lån till Sydgasprojektet m. m.*

att riksdagen med anledning av proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 6 och motion 1982/83:2334 yrkande 4 till *Lån till förprojektering av naturgasledningar m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 74 000 000 kr. och därvid som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Lån till Sydgasprojektet m. m. (punkt 6 mom. 1)

Jörn Svensson (vpk), Ivar Franzén (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar på s.11 med "Utskottet vill" och slutar på s. 12 med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill (--- = utskottet ---) för staten.

Vid en bedömning av projektets framtid är det enligt utskottets uppfattning av stor vikt att värdet av den ökade diversifieringen och de stora miljömässiga fördelarna med gasutnyttjande i det svenska energisystemet vägs in. Dessa fördelar kan mycket väl på sikt komma att kompensera eventuella merkostnader för naturgasen jämfört med exempelvis kol och olja. Utskottet tillstyrker alltså propositionen i denna del. Motion 1982/83:2334 (m) avstyrks i ifrågavarande del.

7. Naturgasimport från Sovjetunionen (punkt 6 mom. 2)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Som framgår" och slutar med "motionärerna föreslår" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det anmärkningsvärt att i den svenska energipolitiken på naturgasens område så litet intresse har visats för leveranser från Sovjetunionens stora gasfyndigheter. Ett uttryck för detta är att det i budgetpropositionens bilaga från industridepartementet endast talas om Sydgasprojektet och transitledningarna från de norska Nordsjöfälten. Sverige borde i likhet med flera västeuropeiska stater på ett mycket mera aktivt sätt arbeta för en koppling till det sovjetiska gasnätet. En gasledning över Ålands hav skulle kunna byggas relativt snabbt. Ett genomförande av ett sådant projekt ger en välbehövlig stimulans för de berörda områdena. En sammanbindning

av denna och övriga projekterade gasledningar skulle vara av stor betydelse för svensk industri och för energiförsörjningen. Stora miljömässiga fördelar skulle också vinnas. Utskottet föreslår att riksdagen mot bakgrund av vad här har anförts gör ett uttalande av den innebörd som föreslås i motionen.

dels att utskottet under punkt 6 moment 2 bort hemställa

2. beträffande *naturgasimport från Sovjetunionen*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:652 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Finansiering av stirlingmotorutveckling (punkt 8 mom. 2)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per-Richard Molén och Nic Grönvall (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 14 med "Utskottet konstaterar" och slutar på s. 15 med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

De preliminära avtalen om samverkan med stora amerikanska företag i delar av stirlingmotorprojektet måste enligt utskottets bedömning vila på förutsättningen att projektet kan genomföras som ett lönsamt livskraftigt industriprojekt. Med hänsyn härtill bör stirlingmotorprojektet inte få ytterligare stöd från statsbudgeten. Företagsledningen bör finansiera projektet enligt gängse affärsmässiga metoder eller genom tillskott av aktieägarna i United Stirling AB. Utskottet avstyrker alltså propositionen i nu behandlad del och tillstyrker ifrågavarande del av motion 1982/83:2334 (m).

dels att utskottet under punkt 8 moment 2 bort hemställa

2. beträffande *finansiering av stirlingmotorutveckling*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2334 yrkande 5 avslår proposition 1982/83:125 bilaga 9 punkt 8 moment 2.